

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ' - φύλ. 20 *

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 23 ΤΟΥ ΜΑΗ 1915

* ΑΡΙΘΜΟΣ 565

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΜΗΛΑ. Παραμύθη.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ Οί «Ηρόδες».
ΡΑΥΛ ΚΕΛΛΕΡ Τραντάφυλλο στο δρόμο.
ΜΕΝΑΝΤΡΟΣ ΜΑΓΝΗΣ Γιά μιιά σύνθεση.
Μ. ΜΑΑΚΑΣΗΣ Στην κόρη μου.
Κ. ΝΤΑΪΦΑΣ 'Ο Τάβανος (τέλος).
ΦΩΤΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ Μερικά γιά τήν Κατηγορίτιστα.
SCHILLER Η μοιρασιά τής γής.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΤΗΝ ΚΟΡΗ ΜΟΥ

Ένα τραγοῦδι τὸ πρώτ.
Κι' ἄλλοί μου σὺν ἀρχήσῃ!
Τοῦτ' ἢ ζωδιά μου νὰ ραῖσῃ
Κ' ἴσως ζωμένη μου ἢ πνοή.

Χίλιον τουλιῶν ὀχλαλοῖ
Καὶ κελ' ἀδίστρα ἀκόμη βροῦση.
Τραγοῦδι νὰ σὲ πῶ ἢ μεθύσι:
Ἐδ' ἔξασμένοι νᾶναι μου οἱ θεοί!

Καὶ σὲ βασιλευμένη μου ζωή,
Νισιά σου τέτοια δύση!
Ἐσὸ γλαδὶ ποῦ τόχει ἀγγίσει
Μυῖν αἴμα καὶ τὸ γάνει καὶ θροεῖ...

Μ. ΜΑΑΚΑΣΗΣ

Ο κ. Κ. Θεοτόκης εἶχε τὴν καλοσύνη, συντρέχοντις τοῦ ἔργου τοῦ «Νουμά», νὰ μᾶς στείλῃ τὴν ἀριστοτεχνικὴν του μετάφρασιν τοῦ Ὀυέλλου, ποῦ θὰ τὴν ἀρχινήσουμε στὸ «Νουμά» τοῦ τὸ πρώτου φύλλου τοῦ ἐρχόμενου μηνῆ, δίνοντις στοὺς ἀγνωστούς μας κατὰ τὰ 5 σελίδες σὲ κάθε φύλλο. Ἔτσι ἡ μετάφρασις σὲ τρεῖς μῆνες ἐλπίζουμε νὰ περαστεῖ ὅλη. Ἡ μετάφρασις τοῦ Ὀυέλλου εἶναι σ' ἐντε-
α

ΜΕΡΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΚΑΤΗΦΟΡΙΤΙΣΣΑ»

Δὲ θὰ ξαναμιλοῦσα γιά τὴν «Παναγιά τὴν Κατηφορίτιστα» τοῦ φίλου μου κ. Χόρν, γιατί θαρρῶ, πὼς δ,τι εἶχα νὰ πῶ γιά τὸ ἔργο, τὸ εἶπα στὴν ἐπιφυλλίδα, ποῦ δημοσιεύτηκε στὴ «Νέα Ἑλλάδα», ἂν μέσα ἀπὸ τίς γραμμὲς ἐνὸς ἀρθροῦ τοῦ κ. Χατζόπουλου, στὸν περασμένο «Νουμά», δὲν ἔδλεπα μιὰ προσωπικὴ κριτικὴ γιά ὅσα εἶχα γράψῃ. Καὶ λέω προσωπικὴ, γιατί ἔχτος κι ἀπὸ πολλὰς ἄλλες λεπτομέρειες, στρέφεται ἐναντίον ἐκείνων, ποῦ κατηγοροῦσαν τὸ δράμα. Κ' ἐπειδὴ, ἐγὼ τουλάχιστο, καὶ πρὶν καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν παράστασι, μόνο ἐπαίνους διάβασα, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ φαντασθῶ, πὼς ἐμένα χτυπᾷ ὁ γνωστός συγγραφέας, ἐξὸν κι ἂν ὁ «Θεατρόφιλος» τοῦ «Νουμά» δέχεται νὰ μοιραστῇ τὴν ἐπίκρισι μαζί μου.

Γινώριζα, πρὶν γράψω τὴν κριτικὴν μου ἐκείνη, τὴν ἰδέα τοῦ κ. Χατζόπουλου γιά τὸ ἔργο, καὶ γι' αὐτὸ προσπάθησα νὰ μιλήσω ἀνάμεσα ἀπὸ τίς γραμμὲς ἀπ' εὐθείας μετὸν ἴδιον. Δὲ θέλησε ἕμως νὰ πειστή, καὶ γιά τοῦτο εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ τοῦ ἀπαντήσω καὶ πάλι.

Ὁ κ. Χατζόπουλος κατηγορεῖ ἐκείνους, ποῦ, κατὰ τὴν γνώμη του, δὲν ἔχουν αἰσθητικὰ ἱκανὰ νὰ τραχέψῃ ἀπὸ μιὰ γνήσια δραστηριότητα, ἀμεση συγκίνησι. Καὶ φαντάζεται, πὼς τὴ συγκίνησι, αὐτὴ τὴ χερίζει μετὸ δράμα τοῦ κ. Χόρν, γιατί δίνει τὴν ἀγωνία δύο φτωχῶν ὑπάρξεων κυνηγημένων ἀφταίστα καὶ μὴ ἀπὸ τίς σκοτεινὰς δυνάμεις τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, τίς ἀγνωστέας δυνάμεις, ποῦ ἀποτελοῦνε τὸ μυστήριόν τῆς.

Τὸ κύριο ἕμως λάθος τοῦ ἐπικριτοῦ βρίσκεται, κατὰ τὴν γνώμη μου, ἴσως ἴσως ἐδῶ. Θαρρεῖ, πὼς ἔνα ἔργο μπορεῖ νὰ πορευτῇ, βασιζόμενο μόνο σὲ «σκοτεινὰς» καὶ σὲ «ἀγνωστέας» δυνάμεις. Τὸ σκοτεινὸν ἕμως καὶ τὸ ἀγνωστο εἶνε χαρακτηρισμὰ τοῦ λογικοῦ μας, τῆς ἐπιστημονικῆς μας σκέψῆς, σὰ θέλετε. Ἡ Τέχνη, ἡ ἀληθινὴ Τέχνη, προσπαθεῖ νὰ τὰ ξεγγήσῃ μετὸν τρόπο τῆς ὄρα. Κρατιέται ἀπάνω σ' ἔνα αἰσθητικὸν μας, ἀντικεῖ ἀπὸ μιὰ ψυχικὴ διάθεσι, ἀληθινὴ κ' αἰώνια. Καὶ μετὴ τὴ δύναμη τῆς φαντασίας, τὸ ἀλαθευτο αὐτὸ σημάδι τοῦ πραγματικοῦ ποιητοῦ, δημιουργεῖ τὴν κατάλληλην ἀτμοσφαιρά, ποῦ μέσα σ' αὐτὴ ὅλα ζωντανεύουν. Τὸ ἔργο τοῦ κ. Χόρν ἀτμοσφαιρά τέτοια δὲν ἔχει. Οἱ «δυναμεις», ποῦ σπρώχουν στὴν καταστροφὴν, καλλε ἄλλο παρὰ σκοτεινὰς καὶ ἀγνωστέας εἶναι. Ὅμως δὲν εἶναι κ' ἐκείναι, ποῦ ἀπαιτοῦσε ἡ κολλιτεχνικὴ ἐκμετάλλεψῃ τοῦ θέματος του. Καὶ γι' αὐτὸ, ὅπως θαρρῶ, τ' ἀπόδειξα στὴν ἐπιφυλλίδα μου, δὲν ἔχει ἐνότητα. Ἡ «μοιρα», ὅπως ἔγραψα, δὲ φαίνεται πουθενά. Τὴν ἀντικα-

τασταίνει ἡ ἀνίθικη ἀστυνομία. Καὶ ἡ δυστυχία τῶν «δοῦ φτωχῶν ὑπάρξεων» μένει καὶ καλλιτεχνικά καὶ λογικά ἀδικαιολόγητη. Καὶ γι' αὐτὸ ἀντίς νὰ γεννᾶ ἔλεο, ὅπως φρονεῖ ὁ κ. Χιτζόπουλος, γεννᾶ μόνο ἀπορία. Καὶ ἡ ἀληθινὴ αἰσθητικὴ συγκίνηση ἔχει κάνει φτερά.

Ἐπειτα ὁ κ. Χιτζόπουλος φαντάζεται, πῶς ὁ φίλος συγγραφέας τῆς «Κατηφοριτισσας» βλέπει τὴ σύνθεσίν του «σὲ ζωντανὲς εἰκόνες, μπορεῖ καὶ ζετοῦλεῖ τὸ θέμα του σὲ δράση, κατορθώνει νὰ συγκεντρώῃ τὴ δράσιν κτλ.». Ἄν πρόσθετε ὅμως καλλιτέρα ὁ ἑμμεσοῦ ἐπικριτικῆς μου, θὰ ἔδλεπε, πῶς ὁ κ. Χόρν βλέπει, σ' αὐτὸ τὸ ἔργο του, *εἰκόνες χωρὶς θέμα*. Γιατί δλες οἱ «δυνατὲς σκιῆς» του δὲ δικαιολογοῦνται ψυχικά. Εἶναι ἐπιπόλαιες. Καὶ σὰν τέτοιες ἀδύνατο νὰ συγκινήσουν ἕποιον βλέπει βελθότερα. Γιατί εἶναι, *δυστυχῶς* «ἐξωτερικὸς θόρυβος καὶ τρὶς θεατρικὸς». Καὶ κάθε ἄλλο παρὰ τὰ «ζωντανὰς» μποροῦνε νὰ θεωρηθεῖν, ἀφοῦ ψυχὴ τοὺς λείπει.

Θαρρῶ, πῶς καὶ αὐτὸ τὸ ξήγησα πλατύτερα στὴ σχετικὴ κριτικὴ μου. Κι ὁ κ. Χιτζόπουλος θὰ συμφωνοῦσε μαζί μου, ἂν δὲν εἶχε προσπαθήσει ἀπ' τὰ μικρά του χρόνια, ὅπως ἄλλως τε καὶ οἱ περισσότεροι στὴ σημερινῇ ἐποχῇ, νὰ πνίξῃ μέσα του τὸ θερηκευτικὸ αἰσθημα, ἔτσι, πού τώρα, — ἔταν, ὕστερα ἀπὸ σκέψη καὶ παρατήρησιν, γνώρισε εἴν ἄξι, πού ἔχει καὶ αὐτὸ στὴ ζωῇ — ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ πιά νὰ τὸ νοιώσῃ ζωντανὰ μὲς στὴν ψυχὴ του, τοῦ εἶναι ἀδύνατο καὶ νὰ ξεχωρίσῃ, ἂν, ὅπου παρουσιάζεται, εἶναι ἀτόρμητο ἢ ψεύτικο. Ἡ ὑποκειμενικὴ του αὐτῇ θέσιν, θαρρῶ, πῶς τὸν ἔκανε νὰ γελαστῇ καὶ νὰ πάρῃ γιὰ τραγικὸ βάθος, ὅτι δὲν εἶτανε παρὰ σκιηκὸς ἀφρὸς μοναχὰ.

Καὶ κάτι ἄλλο θὰ λάβειν τὸ θάρρος νὰ τοῦ παρατηρήσω: Πῶς δὲν εἶναι σωστὸ νὰ εἰρωεύεται τὴν «Τρισεύγενη». Ἦχει μείνει μὲ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἀπαίσιος ἐκείνης παραστῆς. Εἶμαι βέβαιος, πῶς ἂν εὑρίσκει τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὴν ξεχνιδιαδῆσῃ, θὰ τὴν ἀναγνώριζε γιὰ *πρότυπο καλλιτεχνικῆς ἐκμετάλλεψης ἐνὸς θέματος*. Καὶ σὰν τέτοια θέλω νὰ τὴν συστησῶ τώρα στὸ συμπληρικὸ συγγραφέα τῆς «Κατηφοριτισσας». Ἐκεῖνο, πού πρέπει νὰ γυρεύουμε ἀπὸ ἕνα ἔργον τέχνης, εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα τὸ καλλιτεχνικὸ ἀντίκρουσμα, τὸ καλλιτεχνικὸ ἄρπαγμα τοῦ θέματος. Μέσα σ' αὐτὸ θὰ βρισκονται καὶ τὰ βελθότερα δραματικὰ στοιχεῖα. Ἡ σκιηκὴ ἔκφρασις τῶν στοιχείων αὐτῶν, ἔρχεται ἀργότερα. Καὶ τὴ στιγμῇ, πού ἡ Νεοελληνικὴ τέχνη βρίσκειτῃ ἀκόμα στὰ σπαργανα, θαρρῶ, πῶς ἡ ἔκφρασις αὐτῇ πρέπει νὰ ἐνισφαίρῃ τὸν κριτικὸν λιγώτερο ἀπὸ ὅλα τὰλλα.

ΦΩΤΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Η ΜΟΙΡΑΣΙΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

«Πάρτε τὸν κόσμον ! ἄνθρωποι εἶναι δικὸς σας,
Πάρτε» ἔκραξεν ὁ Δίας ἀπὸ ψηλά.
«Σᾶς τὸν χαρίζω γι' ἀναώνιο βίὸν σας·
Μὰ μοιραστῆτε ἀδερφικά».

Καθένας τρέχει εὐτὺς νὰ λάβῃ μέρος,
Κινάει μ' ἀσποῦδα γέροντας καὶ νιὸς.
Γίνεται τοῦ γεωργοῦ μοιράδι ὁ θέρος.
Τὸ λόγγο πιάνει ὁ κληροῦς.

Ὁ ἔμπορος μὲς στ' ἀμπύριον του σιοριάζει,
Ὁ γούμενος διωλέει κρασι καλὸ.
Ὁ ρήγας στρατὸς καὶ γιοφύριον φράζει
Καὶ λέει : »Τὸ δέκατο ἔχω γά».

Ἄργα πολὺ ἀφοῦ ἡ μοιρασιά εἶχε γένει,
Ἐσίμωσε ἀπὸ ξέμαζρα ὁ ποιητής·
Ἄχ, πουθενὰ πλιά τίποτα δὲ μένει,
Τὸν κύριό του ἔχει καθετίς.

«Ἀλιά ! πρέπει νὰ βγῶ λησιμονημένος
Ἐγώ, ἐγὼ μόνο, ὁ πλιὸ πιστὸς σου γιὸς ;»
Μὲ τέτοια σιοιζιά ἐρίχτηκε ὀλιμμένος
Αὐτὸς στοῦ Δία τὸ θρόνον ὀμπρός.

«Ἄν ξέμεινες σιῶν ὄνειρον τοὺς τόπους,
Γιατί βαραίνεις», λέει ὁ Θεός, ἐμ' ἐμέ ;
Ποῦ ἦσουν, πού ἡ γῆς μοιραστῆ ἀπ' τοὺς ἀν-
θρώπους ;
Εἶπε ὁ ποιητής : «Πλάγι σ' ἐσέ».

Μοῦ τράβει τὴν ματιὰ τὸ πρόσωπό σου,
Τῶν ἐπουράνιων σου ἡ ἀρμονία τ' αὐτῇ.
Συχώρησε τὸ πνεῦμα, πού, ἀπ' τὸ φῶς σου
Μεθυσμένο, ἔχισε τὴ γῆ !

«Καὶ τώρα ; ὁ Δίας λέει — ὅλα ἔχω δοσμένα,
Καρπὸ φορὰ, κληροῦν καὶ ἀγορά·
Τὰ οὐράνια μου, ἂν πούεις νὰ ξῆς μ' ἐμένα,
Θὰ σοῦ εἶναι, κάθε πού ἐρχομαι, ἀνο γά».

SCHILLER

— Τὸ Βιβλιοποιεῖο Βασιλ. τοῦ καὶ Σί· (Σταδ. 42) ἔβγαλε σὲ τόμον ξεχωριστὸν τοῦ 1872 σελίδες 4. Το μῆτρον τοῦ μικροῦ ἀδε φου» καὶ τὸ σελίδες 250 δι. Στὸ αὐτὸ μῆτρον ποιεῖ πούλιον τὴν εἰς «Πρόεξ» τὸν Πάνου Ταυτοσηλοῦ (Δφ. 1) καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Α. Κουζοῦρα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου» (δφ. 2)